

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący)

SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca)

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z wniosku I. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w związku z wnioskiem o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia na postanowienie z dnia 24 czerwca 2010 r. oraz o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku z dnia 10 czerwca 2010 r., po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 kwietnia 2011 r., zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...] z dnia 23 listopada 2010 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 10 czerwca 2010 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację ubezpieczonej I. M. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 24 lutego 2010 r.

W polskiej placówce operatora publicznego ubezpieczona nadała w dniu 18 czerwca 2010 r. wniosek o wydanie jej odpisu powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem.

Postanowieniem z 24 czerwca 2010 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek ubezpieczonej jako zgłoszony po upływie tygodniowego terminu. Orzeczenie wraz z

pouczeniu o prawie, sposobie i terminie zaskarżenia postanowienia zostało ubezpieczonej doręczone 12 lipca 2010 r.

W dniu 19 lipca 2010 r. I. M. wniosła o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu celem sporządzenie zażalenia na postanowienie o odrzuceniu wniosku o uzasadnienie wyroku. Pełnomocnik taki (radca prawny) został ustanowiony w dniu 29 lipca 2010 r., a został o tym powiadomiony pismem Okręgowej Izby Radców Prawnych z 6 sierpnia 2010 r. W dniu 30 sierpnia 2010 r. w polskiej placówce operatora publicznego pełnomocnik ubezpieczonej nadał zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 24 czerwca 2010 r. o odrzuceniu wniosku ubezpieczonej o wydanie odpisu wyroku z uzasadnieniem wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do wniesienia tego zażalenia. W uzasadnieniu pełnomocnik podniósł, że zarzuca orzeczeniu naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 233 k.p.c. w związku z art. 168 k.p.c. przez ustalenie, że ubezpieczona z własnej winy uchybiła terminowi do złożenia wniosku o uzasadnienie.

Ponadto w dniu 30 sierpnia 2010 r. pełnomocnik ubezpieczonej złożył wniosek o przywrócenie uchybionego terminu do wniesienia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 10 czerwca 2010 r. i jego doręczenie wraz z uzasadnieniem. Pismem z 20 września 2010 r. pełnomocnik ubezpieczonej cofnął ten wniosek.

Postanowieniem z dnia 23 listopada 2010 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenie (pkt 1.); odrzucił zażalenie (pkt 2.); umorzył postępowanie w zakresie przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 10 czerwca 2010 r. (pkt 3.).

Uzasadniając bezzasadność wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia Sąd Apelacyjny wskazał, że pełnomocnik z urzędu o swym umocowaniu w sprawie został poinformowany pismem Okręgowej Izby Radców Prawnych z 6 sierpnia 2010 r. Sporządzone zaś zażalenie wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jego wniesienia, choć opatrzone datą 24 sierpnia 2010 r., zostało wysłane dopiero w dniu 30 sierpnia 2010 r. Jak wynika z treści wniosku, kontakt pełnomocnika z ubezpieczoną miał miejsce 22 sierpnia 2010 r., pełnomocnik nie był chory i nie zaistniały żadne okoliczności, które uzasadniałyby zwłokę w nadaniu

pisma na poczcie. Nawet uwzględniając to, że pierwszy kontakt pełnomocnika z ubezpieczoną nastąpił 22 sierpnia 2010 r. było dostatecznie dużo czasu na poznanie argumentacji ubezpieczonej i sporządzenie zażalenia zgodnego z jej oczekiwaniami oraz obowiązującymi przepisami prawa. Strona skarżąca nie przedstawiła żadnych uzasadnionych argumentów na okoliczność niezachowania terminu do wniesienia zażalenia, w konsekwencji zażalenie, jako wniesione po terminie podlegało odrzuceniu na podstawie art. 370 k.p.c. w związku z art. 391 i art. 397 § 2 k.p.c. Czynność procesowa podjęta przez stronę po upływie terminu jest bezskuteczna (art. 167 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny nie podzielił argumentacji strony skarżącej co do nieznanomości procedury cywilnej przez ubezpieczoną i upatrywania w tym uzasadnienia w zakresie przywrócenia terminu do wniesienia zażalenia. Postępowanie przed Sądem Apelacyjnym nie było pierwszym kontaktem ubezpieczonej z wymiarem sprawiedliwości, na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego została ona prawidłowo pouczona o sposobie i terminie złożenia wniosku o doręczenie wyroku Sądu pierwszej instancji i sporządzenie uzasadnienia, z czego skutecznie skorzystała.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 23 listopada 2010 r. w zakresie jego pkt 1. – na podstawie art. 380 k.p.c. oraz pkt 2. na podstawie art. 394 § 1 p 11 k.p.c. zaskarżył zażaleniem pełnomocnik ubezpieczonej, zarzucając naruszenie art. 169 § 1 k.p.c. przez błędne ustalenie, że wniosek o przywrócenie terminu został złożony z uchybieniem terminu ustawowego.

Żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w części dotyczącej oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia na postanowienie z dnia 24 czerwca 2010 r., odrzucenia zażalenia na postanowienie z 24 czerwca 2010 r.; o uwzględnienie wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 24 czerwca 2010 r. o odrzuceniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku oraz o rozpatrzenie zażalenia i przywrócenie ubezpieczonej terminu do wniesienia wniosku o sporządzenie uzasadnienia; uwzględnienie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie odpisu tego wyroku z uzasadnieniem albo o przekazanie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania wniosku

ubezpieczonej o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego Sądu i doręczenie odpisu tego wyroku z uzasadnieniem. W uzasadnieniu zażalenia wskazuje się na niezbędną uzyskania przez pełnomocnika od reprezentowanej przez niego strony informacji o przyczynach uchybienia przez stronę terminowi do złożenia zażalenia, ale także o danych, na których mógł pełnomocnik oprzeć zażalenie wnoszone równocześnie z wnioskiem o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia (art. 169 § 3 k.p.c.).

Podniesiono, że pełnomocnik ubezpieczonej dopiero w dniu 16 sierpnia 2010 r. odebrał na poczcie pismo z Okręgowej Izby Radców Prawnych o ustanowieniu, następnie upłynęło 6 dni do uzyskania bezpośredniego kontaktu telefonicznego z ubezpieczoną, co nawet po zsumowaniu z czasem napisania i wysłania zażalenia (8 dni) nie może zostać uznane za nadmierne. Skoro kontakt ze stroną nastąpił w dniu 22 sierpnia 2010 r., to realnie bieg terminu do złożenia przez pełnomocnika ustanowionego przez sąd wniosku o przywrócenie terminu wraz z wniesieniem zażalenia na postanowienie z 24 czerwca 2010 r. zaczął biec dopiero od dnia następnego – 23 sierpnia, a zakończył swój bieg w dniu 30 sierpnia (poniedziałek). Oznacza to, że zażalenie zostało wniesione w terminie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Przedmiotem postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym jest postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 23 listopada 2010 r. o odrzuceniu – ze względu na niezachowanie terminu – zażalenia na postanowienie z dnia 24 czerwca 2010 r. odrzucające wniosek strony o wydanie odpisu wyroku z uzasadnieniem.

Wobec bezsporności wniesienia zażalenia na postanowienie z dnia 24 czerwca 2010 r. po terminie, równie niesporną kwestią jest to, że zaskarżone do Sądu Najwyższego postanowienie o odrzuceniu zażalenia stanowi konsekwencję postanowienia oddalającego wniosek o przywrócenie terminu do złożenia tego zażalenia. Tak więc chociaż to ostateczne postanowienie nie podlegałoby osobnemu zaskarżeniu zostało poddane kognicji Sądu Najwyższego, w trybie art. 380 k.p.c.,

jako postanowienie mające niewątpliwie zasadniczy wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Nie budzi zatem zastrzeżeń to, że zarzuty rozpatrywanego zażalenia i przedstawiona w nim argumentacja odnoszą się niemal w całości do postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia zażalenia, na którym opiera się postanowienie zaskarżone do Sądu Najwyższego.

Rozpatrując jednakże przedstawione w zażaleniu zarzuty o naruszeniu art. 169 § 1 k.p.c. „poprzez błędne ustalenie, że wniosek o przywrócenie terminu został złożony z uchybieniem terminu ustawowego” należy stwierdzić, że nie trafiają one w kwestionowane rozstrzygnięcie ani w jego podstawy.

Powołany w zażaleniu art. 169 § 1 k.p.c. określa termin (tygodniowy w stosunku do czasu ustania przyczyny uchybienia terminu) do wniesienia pisma z wnioskiem o przywrócenie terminu. W razie stwierdzenia niezachowania powyższego terminu (spóźnienia wniosku o przywrócenie terminu) sąd - stosownie do art. 171 k.p.c. – odrzuca wniosek na posiedzeniu niejawnym.

Rozpatrywane natomiast w trybie art. 380 k.p.c. postanowienie nie jest postanowieniem o odrzuceniu spóźnionego wniosku, którego podstawę stanowiłyby art. 171 k.p.c. Jest to postanowienie oddalające wniosek, oparte na merytorycznej ocenie co do zasadności przesłanki przywrócenia terminu – określonej w art. 168 § 1 k.p.c. Z przedstawionych w uzasadnieniu postanowień Sądu Apelacyjnego ustaleń wynika, że strona nie uprawdopodobniła okoliczności uzasadniających wniosek – nie wykazała, że nie wniosła określonego zażalenia bez swojej winy. Należy zwrócić uwagę, że ustalenia Sądu Apelacyjnego dotyczyły nie tylko okoliczności bezpośrednio dotyczących strony (o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, celem wniesienia zażalenia wystąpiła w ostatnim dniu terminu do wniesienia tego zażalenia), ale dotyczyły także jej pełnomocnika, który został ustanowiony w dniu 6 sierpnia 2010 r. (o czym dowiedział się jak twierdzi 16 sierpnia 2010 r.), a wysłał do sądu wniosek wraz z uzasadnieniem dopiero 30 sierpnia 2010 r., chociaż sporządził je 24 sierpnia, a „pełnomocnik z urzędu nie był chory i nie zaistniały żadne okoliczności, które uzasadniałyby zwłokę w nadaniu pisma na poczcie (oświadczenie pełnomocnika)”.

Sąd Najwyższy uznał, że opartej na analizie ustalonych okoliczności ocenie Sądu Apelacyjnego, że „strona skarżąca nie przedstawiła żadnych uzasadnionych argumentów na okoliczność przywrócenia terminu do wniesienia zażalenia” wnoszący odwołanie nie przeciwstawił przekonującej argumentacji.

Twierdzenie zawarte w uzasadnieniu rozpatrywanego zażalenia, że pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu (wraz ze spóźnionym zażaleniem) „zostało wniesione w terminie” odnosi się do terminu z art. 169 § 1 k.p.c.; pozostają natomiast bez zakwestionowania podstawy oddalenia wniosku ze względu na jego bezzasadność.

Sąd Najwyższy uznał ponadto, że w ustalonych okolicznościach sprawy wnoszący zażalenie nie wykazał zachowania terminu z art. 169 § 1 k.p.c.

Jeżeli bowiem możnaby uważać, że domniemanym powodem uchybienia terminowi do wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego (wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu) był brak właściwego pełnomocnika uprawnionego do wniesienia zażalenia, to ten brak rozumiany jako przyczyna uchybienia terminu (art. 169 § 1 k.p.c.) został usunięty w czasie, w którym ustanowiony pełnomocnik miał możliwość wniesienia odwołania, nie później jednak niż z upływem tygodnia od dnia zawiadomienia go o ustanowieniu pełnomocnikiem. Takie określenie granicy, przyczyny uchybienia terminu, o której mowa w art. 169 § 1 k.p.c. jest niezbędne dla zachowania skuteczności normy ustalającej tygodniowy termin do wniesienia zażalenia (art. 394 § 2 k.p.c.) Z chwilą uzyskania pełnomocnika strona zostaje niejako wyposażona w potencjalnie taką samą, jaka przysługuje każdej stronie, możliwość działania procesowego. W odniesieniu do wniesienia zażalenia strona działająca już przez ustanowionego dla niej pełnomocnika ma termin tygodniowy. Termin ten zakreśla granicę czasową, w której strona reprezentowana przez pełnomocnika ustanowionego przez sąd powinna wykorzystać swe uprawnienie procesowe z udziałem pełnomocnika mającego realną możliwość wykonania wynikającego z zakresu pełnomocnictwa zadania.

Z powyższych przyczyn i wobec bezspornego wpływu zasadności oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na zasadność odrzucenia

spóźnionego zażalenia Sąd Najwyższy oddalił bezzasadne zażalenie (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).